

דרוש וקבל שכר

התורה הקדושה כל כך תמציתית וחוסכת במילותיה, איך זה שמאריכה היא בפרשת "בן סורר ומורה", בפרט שלא היה ולא עתיד להיות? אלא נכתבה כדי שנדרוש אותה ונקבל שכר (סנהדרין ע"א ע"א). גם אם לא היה ולא יהיה, יעורר אותנו הכתוב ללימוד עמוק לדורות, מעבר לנתונים הקונקרטיים.

התורה מזמינה אותנו "לקחת ללב" ולשאל עצמנו שאלות מהותיות לגבי עצמנו וילדינו, וביחס להנחלת הערכים ובניית יחסי הגומלין הבריאים בתוככי הבית.

הבן, שזה עתה הגיע למצוות, זולל וסובא כמויות אימתניות, "איננו שומע בקול אביו ובקול אימו וייסרו אותו ולא ישמע אליהם". מדויקת הגמרא, שאם אינם שווים בקול ובמראה, לא יתקיים דין בן סורר ומורה. ההתניה הזו הינה בלתי מציאותית, אך באה ללמדנו שצריכה להיות תמימות דעים חינוכית בין האב לאם. הרש"ר הירש לומד מכאן עקרון חשוב: "רק אם יש ביניהם אחדות דעים ורצון משותף-רק אז יכולים הם לומר לעצמם, שלא הם אשמים בקלקלת בנם". הילד חש ביציבות בקו החינוכי המתואם בין הוריו.

ואולי, ניתן להבין את הרש"ר אחרת, שדווקא ההשלמה ההדדית ולא האחידות היא הערובה שלא יצמח בן כזה? הבן ילמד מחוויית השיח המשפחתי שהמטרה ברורה והדרכים להגיע אליה מתואמות יפה אף כי שונות. במרווח הזה תצמח אישיות בוחרת בטוב.

הבן הזולל והסובא הגיע בגיל כה צעיר להתבהמות, משמע שהיחס להנאות הגוף במשפחה כלל אינו מבורר. הוא לקח אותן לקיצון אך הן מראה למרכזיותן בחיי המשפחה.

עוד נלמד מדברי הנצי"ב מוולוז'ין המפנה את תשומת ליבנו לפשט הפסוק "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אימך" (משלי א). הבן הסורר אינו שומע למוסר אביו, והמורה- אינו מקבל את תורת אימו. כלומר- לא תורה ולא דרך ארץ.

כמה עכשווית קריאת התורה אלינו, לבחון את מעשינו, את שיחתנו ובעיקר את השדרים הבלתי מדוברים בבחירת סדרי העדיפויות הזוגיים והמשפחתיים.

ילדינו הם המראה הכנה ביותר למי שהננו.

● נכתב בהשראת מאמרו של הרב אברהם ליפשיץ בקובץ "קצר לשבת" של מינהל החינוך הדתי

הרבנית רות בנימין

"בוחרים במשפחה" - ארגון חברתי ששם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם